

C-kurssi kevät 2006

Luento 2: tyypit, rakenteet, makrot
24.1.2006

Luennon sisältö

- Tyypit
 - int, char, float, double
 - signed, unsigned
 - short, long
- Vakiot
 - const
- Rakenteet
 - if, for, while, switch, do-while
 - Syöttö ja tulostus
- Makrot
 - #define

Tasokokeen kohta 1: Taulukon järjestäminen

- Oletetaan taulukon indeksointi alkamaan nolasta

```
n = sizeof(t);
for (i=0; i<n; i++)
    for (j=i; j<n; j++)
        if (t[i] > t[j]) {
            temp = t[i];
            t[i] = t[j];
            t[j] = temp;
        }
```

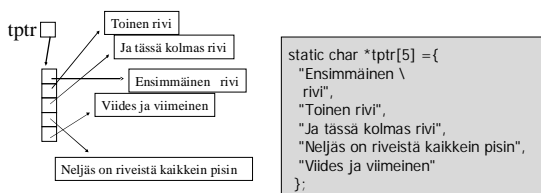
Tasokokeen kohta 2

```
#include <stdio.h>
#include <string.h>
int longest(char **p, char *r) {
    char *s,*t;
    int max=0; len;
    while(*p++) {
        if ((len=strlen(*p)) > max) {
            max=len;
            s=*p;
        }
        p++;
    }
    t=s;
    while(*r++ == *s++);
    r=t;
    return s - t;
}

int main () {
    int pit;
    char pisin_rivi[80];
    static char *tptr[5]={
        "Ensimmäinen \
        rivi",
        "Toinen rivi",
        "Ja tässä kolmas rivi",
        "Neljäs on riveistä kaikkein pisin",
        "Viides ja viimeinen"
    };
    char *pp = pisin_rivi;
    pit= longest(tptr,pp);
    printf("%d merkkiä: %s\n",pit, pp);
    return 0;
}
```

Tasokokeen kohta 2

- tptr on osoitintaulukko, jonka alkioina on osoittimia merkkijonovakioihin.
- Sen osoite välitään parametrina:
int longest (char **p, char *r)

Tasokokeen kohta 3

- while (*q++ = *p++);
 - Muistialueen kopiointi (esim. merkkijono)
- if ((c=fgetc(fileHandle)) == EOF)
 - Merkin luku tiedostosta, samalla tarkistetaan tiedoston päättyminen
- for (i=a, j=b; i<=j; i += 2, j += 2)
 - Silmukka, josta tulee ikuinen tai sitä ei suoriteta lainkaan

Tieto ja sen osoite ⁽³⁾

Xptr	DC	0
X	DC	12
LOAD R1, =X		: R1 ← 230
STORE R1, Xptr		
LOAD R2, X		: R2 ← 12
LOAD R3, @Xptr		: R3 ← 12

Xptr=225

muisti	230
	12345
	12556
	128765
	12222
	12
	12998

- Muuttujan X osoite on 230
- Muuttujan X arvo on 12
- Osoitinmuuttujan (pointterin) Xptr osoite on 225 X=230:
- Osoitinmuuttujan Xptr arvo on 230
 - jonkun tiedon osoite (nyt X:n osoite)
- Osoitinmuuttujan Xptr osoittaman kokonaisluvun arvo on 12

C-kieli: Y = *ptrX /* ei ptrX:n arvo, mutta ptrX:n osoittaman muuttujan arvo */

Yksinkertaiset tyytit

- int – kokonaisluku
- char – yksi merkki (c:ssä oikeastaan kokonaisluku)
- Float, double – reaalityyppi (liukuluku)
- HUOM: ei boolean tyyppiä
 - Käytetään kokonaislukuja
 - 0 on epätosi, FALSE ja
 - kaikki muut arvot tosia, TRUE
- Tyyppien kokoa (tavuina tai bitteinä) ei taata ympäristöstä toiseen

Lisämääreet: int ja char

- Etumerkki: signed, unsigned
 - unsigned int
 - signed char
- Kokomääreitä: short, long
 - long char
 - short int
- Yhdistelmät:
 - signed short int
 - unsigned long int

Merkit

- Merkit ovat oikeastaan kokonaislukuja
- Merkitöstä EI saa olettaa mitään
- Jos haluaa oikeasti tehdä siirrettävää ja kaikissa järjestelmissä toimivaa koodia pitää eksplisiittisesti käyttää tyyppiä signed char tai unsigned char

Kokonaisluvut

- Rajat otsikkotiedostossa limits.h
- Yläraja INT_MAX aina >= 32767
- Laitoksen ympäristössä 2147483647
- "-" SHRT_MAX on 32767 (signed short int)
- Kaikenkokoisille kokonaisluvuille on omat maksimi- ja minimiarvot
- Kokonaislukuja käytettäessä voi kertoa tyyppin kirjaimella arvon jälkeen (U, L)

`sizeof(short) <= sizeof(int) <= sizeof(long)`

Otsikkotiedosto limits.h

- Siirrettävyyden vuoksi tyyppien maksimikoot määritelty erillisessä tiedostossa – voivat vaihtua
- Laitoksen ympäristössä otsikkotiedostot ovat hakemistossa **/usr/include/**
- Otsikkotiedostot liitetään omaan ohjelmaan esikäytäntäjän ohjauskomennolla:


```
#include <limits.h>
```

Reaaliluvut

- float
- double
- long double

- Otsikkotiedostossa float.h on koot ja rajat

```
sizeof(float) <= sizeof(double) <= sizeof(long double)
```

Tyypimuunnoksia

Jos lausekkeen operandit ovat erityyppisiä, niin c:ssä tehdään **automaattinen tyypimuunnos** laskutoimitusta varten aritmeettisten tyyppien välillä. Aina pienemmän tarkkuuden omaava tyyppi muunnetaan tarkemmaksi tyyppiä seuraavasti:

- int ja char
- unsigned
- long
- unsigned long
- float
- double
- long double

Ekspliisiittinen tyypimuunnos

- C:ssä voi muuttujan arvon tyyppiä vaihtaa lausekkeessa määreellä **(uusityyppi)mtja**
 - Tämä voi olla jopa välttämätöntä
 - Vakioarvojen tyypitys U ja L määreillä

```
int x; char merkki = 'a';
float c, f;
x = merkki + 17;
c = (5/9)*(f-32); /* arvo on 0 !! */
c = ( (double)5/9 ) * (f-32);
```

Errors Ylivuoto

Ylivuodon testaamista ei saa tehdä vertailulla

```
i + j > INT_MAX
```

vaan vertailulla

```
i > INT_MAX - j
```

Miksi?

Luennon sisältö

- Tyypit
 - int, char, float, double
 - signed, unsigned
 - short, long
- Vakiot
 - const
- Rakenteet
 - if, for, while, switch, do-while
- Makrot
 - #define

programming Guidelines

Tunnuksista

- Käytä *yhtenäistä* tyyliä nimissä.
- Nimien pitää olla kuvaavia.
- Selvyden vuoksi voit sekoittaa isoja ja pieniä kirjaimia. HUOM: ne ovat merkitseviä:
 - longIdentifier, _k3
- Vain 31 ensimmäistä merkkiä käytössä
- (Aikoinaan vain 6 merkkiä erotti)

Vakioiden määrittely

- Vakiot määritellään kuten muuttujat, mutta niiden määrittely alkaa sanalla `const`
- Vakioiden nimet kirjoitetaan ISOILLA KIRJAIMILLA (vakiintunut tapa)

```
const float PI = 3.1412;
const int ISO_LUKU = 0xFF7D;
const int TRUE = 1;
const int FALSE = 0;
const char A_KIRJAIN = 'a';
const char [] MJONO = "merkkijonossa on lainausmerkit";
```

Kokonaislukuvakiot

- Luvun saa syöttää etumerkillä tai ilman
 - Kymmenkantaisena: 1234567789
 - Oktaalina (kahdeksankantaisena): `034 01234567`
 - Heksadesimaalina: `0x12ABCDEF`
- Luvun tyyppi määräytyy sen arvon mukaan:
 - Jos mahtuu int tyyppiin
 - ∅ int
 - Muuten jos mahtuu long tyyppiin
 - ∅ long
 - Muuten jos mahtuu unsigned long
 - ∅ unsigned long
 - Muuten määrittelemätön (liian suuri)
- Tyyppi voi myös määrätä kirjaimella U tai L
 - `12U` on unsigned int ja `7L` on long int

Merkkivakiot ja merkkijonovakiot

- Merkkivakio `'a' '\065' '\xA6'`
- Merkkijonovakio `"absdefkkjhaöj"`
- Merkkivakio talletetaan yhden merkin tilaan (ja se siis on oikeasti **numero**)
- Merkkijono talletetaan sen tarvitsemaan tilaan (peräkkäisiä muistipaikkoja) ja loppuun vielä merkkijonon päättävä arvo `'\0'` vakiona toimii **osoitin** tähän muistialueeseen!!!

Luennon sisältö

- Tyypit
 - int, char, float, double
 - signed, unsigned
 - short, long
- Vakiot
 - const
- **Rakenteet**
 - if, for, while, switch, do-while
 - Syöttö ja tulostus
- Makrot
 - #define

Ehtolausekkeet

- Looginen AND
- Looginen OR
- Ehdollinen lauseke
- Pilkkulauseke

```
e1 && e2
e1 || e2
e1 ? e2 : e3
e1, e2
```

- Käytä **sulkuja** selkeyttämään lausekkeitä

Errors

Assosiativisuus

- lauseke
 - `a < b < c`
- tulkitaan
 - `(a < b) < c`
- ja sen merkitys on eli kuin lausekkeen
 - `a < b && b < c`

Evaluointi-järjestys

Samalla rivillä samanarvoisia

	{	() [] . ->
		! ~ - ++ -- & * (tyyppi) sizeof
Aritm. operaatiot	{	* / %
		+ -
Bittisiirrot vasen ja oikea	{	<< >>
suuruusvertailut	{	< <= > >=
		== !=
Bittivertailut	{	&
		^
and		&&
or		
Ehdollinen vertailu		?:
→ sijoitukset		= *= /= %= += -= <<= >>= &= != ^= \=

Errors

Vältä virheitä

- u `i = 8` on ihan eri asia kuin `i == 8`
- u Tarkista rajat (vältä 'off by one')
- u **Huomaa että nämä eivät ole loogisia vertailuja!!!**
 - `e1 & e2`
 - `e1 | e2`
 - `if(x = 1) ...`

programming Guidelines

Tyylistä

- Älä laita välilyöntiä seuraaviin :
 - > . [] ! ~ ++ -- -(etum.)
 - *(osoitin)&
- Yleensä erota seuraavat välilyönneillä:
 - = += ?: + < &&
 - + (yhteenl.) ja vastaavat

```
a->b      a[i]      *c
          a = a + 2;
          a = b + 1;
          a = a+b * 2;
```

Lauserakenteet

- Ehto
- Toistot

```
if (ehto)
    lause;
else
    lause;
```

```
if (ehto) {
    useita lauseita
} else {
    useita lauseita
}
```

```
for (;;)
    lause
```

```
while (1) {
    lauseet
}
```

```
do {
    lauseet
} while (ehto);
```

- Toistojen keskeytys
 - Break - hyppää toistoa seuraavaan lauseeseen
 - Continue - hyppää seuraavalle kierrokselle
 - Näissä ei saa olla nimeä!! (vrt. Java)

Break - käyttö

```
while (1) {
    printf("anna kaksi lukua a ja b, a < b:");
    if (scanf("%d%d", &a, &b) == 2)
        break;
    if (a < b)
        break;
    ...
}
/* break jatkaa suoritusta tästä */
```

Tässä on tyyppillisiä c:n piirteitä

- ikuinen toisto while(1)
- virheetarkistus !!
- tulostus ja syöttö käyttäen standardifunktioita

Poistuminen syvästä rakenteesta

- Poistuminen useamman tason yli silmukassa on tehtävä goto-lauseella

```
for(i = 0; i < length; i++)
    for(j = 0; j < length1; j++)
        if(f(i, j) == 0)
            goto done;

done:
```

- Break jatkaisi ulomman silmukan seuraavaa kierrosta!

Valinta: switch esimerkkiohjelma

```
.. /* ohjelman alkuosa ja muuttujien esittelyt */
Printf("Syötä korkeintaan %d merkkiä\n", LIMIT);
For (i = 1; i <= LIMIT; i++) {
    if ( (c=getchar()) == EOF)
        break; /* tiedosto loppui CTRL-D -merkki */
    switch (c) {
        case ' ': valil++;
                break;
        case '\t': tabul++;
                break;
        case '*': tahti++;
                break;
        default : if (c>='a' && c<='z')
                    pienia++;
    }
}
... /* täällä voidaan sitten vaikka tulostaa */
```

```
/* Program that reads two integer values, and
 * outputs the maximum of these values.
 */
```

```
#include <stdio.h>
int main() {
    int i, j;
```

```
    printf("Enter two integers:");
    if (scanf("%d%d", &i, &j) != 2) {
        fprintf(stderr, "wrong input\n");
        return EXIT_FAILURE;
    }
```

"Lue
kaksi
lukua"

```
    printf("Maximum of %d and %d is %d\n",
           i, j, i > j ? i : j);
```

```
    return EXIT_SUCCESS;
}
```

programming Guidelines Control Statements

Tämä toisto

```
while(expr != 0)
    statement;
```

on identtinen tämän kanssa

```
while(expr)
    statement;
```

Miksi?

Kirjan esimerkki 4.4

```
/* Example 4.4
```

```
 * Read characters until "." or EOF and
 * output
 * the ASCII value of the largest input
 * character.
```

```
*/
```

```
#include <stdio.h>
```

```
int main() {
```

```
    const char SENTINEL = '.';
```

```
    int aux;
```

```
    int maxi = 0;
```

```
printf("Enter characters, . to terminate\n");
```

```
while(1) {
    if((aux = getchar()) == EOF || aux == SENTINEL)
        break;

    if(aux > maxi)
        maxi = aux;
}
```

Idiom ?
(sanonta)

```
printf("The largest value: %d\n", maxi);
return EXIT_SUCCESS;
}
```

Idioms

Lue merkkejä loppumerkkiin asti yksi kerrallaan

```
while(1) {
    if((aux = getchar()) == EOF || aux == SENTINEL)
        break;
    ...
}
```

or:

```
while(1) {
    if((aux = getchar()) == EOF)
        break;
    if(aux == SENTINEL)
        break;
    ...
}
```

idioms

Lue kokonaislukuja

```
while(1) {
    if (scanf("%d", &i) != 1 ||
        i == SENTINEL)
        break;
    ...
}
```

Syöttö ja tulostus lyhyesti

- Merkki kerrallaan
`int getchar()`
`int putchar(int)`
- Muotoiltuna
`int scanf("format", &var)`
`int printf("format", exp)`

```
/* File: ex1.c
 * Program that reads a single character and
 * outputs it, followed by end-of-line
 */
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>
int main() {
    int c; /* chars must be read as ints */
    if ((c = getchar()) == EOF)
        return EXIT_FAILURE;
    putchar(c);
    putchar('\n');
    return EXIT_SUCCESS;
}
```

HUOM: Nämä otsikkotiedostot
tarvitaan funktioiden käyttöä varten

Kokonaislukujen muotoilukomennot

Kokonaislukujen muotoilussa käytetään seuraavia määreitä:

- d etumerkillinen kokonaisluku
- ld long decimal
- u etumerkitön kokonaisluku
- o oktaali (kahdeksankantainen)
- x, X heksadesimaali (kuusitoistakantainen)

```
printf("%d%o%x", 17, 18, 19);
```

Reaalilukujen muotoilukomennot

Reaaliluvuille käytetään seuraavia ohjauksia
(oletustarkkuus on 6):

f	[-] ddd.ddd
e	[-] d.ddddde{sign}dd
E	[-] d.dddddE{sign}dd
g	fe (vain lyhyempi)
G	FE

```
printf("%5.3f\n", 123.3456789);
printf("%5.3e\n", 123.3456789);
123.346
1.233e+02
```

Merkkien ja merkkijonojen muotoilu

Merkkejä ja merkkijonoja muotoillaan seuraavasti:

- c merkki
- s merkkijono

```
printf("%c", 'a');
printf("%d", 'a');

printf("This %s test", "is");
```

scanf() - paluuarvot

scanf() palauttaa arvonaan luettujen alkiodien määrän ja EOF, jos yhtään alkioda ei saatu luettua ennen tiedoston loppumista.

Esimerkiksi scanf("%d%d", &i, &j) voi palauttaa seuraavat arvot:

2 Jos molemmat luvut onnistuivat
1 Jos vain i saatiin luettua
0 jos luku epäonnistui kokonaan
EOF jos tiedosto päättyi.

\dioms

Pyydä ja lue yksi merkki

```
printf("Enter integer: ");  
if(scanf("%d", &i) != 1) ...  
/* error, else OK */
```

Lue kaksi kokonaislukua

```
if(scanf("%d%d", &i, &j) != 2) ...  
/* error, else OK */
```

Makro

- Esikäntäjän ohjauskomennoilla voi määrittellä makroja
- Makro on tunnus, joka korvataan sisällöllään ohjelmakoodiin ennen varsinaista käännöstä
- HUOM: Koko loppurivi on korvaava arvo!

```
#define MAKSIMI 30  
#define NIMI "Tiina Niklander"  
#define TRUE 1  
#define FALSE 0
```